

Do zbraně!

Do zbraně!

Válka prohlášena a také započata.

125.000 mužů povoláno bylo již do zbraně.

Americké loďstvo svírá Havanu.

Několik španělských lodí bylo ukořistěno.

Dne 22. dubna.

Ve středu odpoledne spečetěno prezidentem usnesení kongresu, o němž minule jsme zprávu podali. Právě o 11.24 podepsal prezident nejen společně usnesení kongresu, kteréž ukládá mu, aby zakročil o skončení nepokojů na Kubě a zjednal tam trvalý mír, nýbrž zároveň podepsal též ultimatum dané Španělsku. Krok tento znamenal ovšem počátek války a jakmile španělskému ministru doručeno bylo ultimatum, požádal též tím okamžikem o vydání průvodního listu.

Znění ultimatum, totiž depeše zasláné vyslanci našemu Woodfordovi v Madridu sděleno bylo veřejnosti ve čtvrtek a jest jak následuje:

„Bylo Vám již poskytnuto znění společného usnesení odhlasovaného kongresem dne 19. t. m. schváleného dnes, ohledně zjednaní míru na ostrově Kubě. V souhlase s tímto zákonem prezident nazýváje Vám, abyste ihned sdělili vládě španělské ono usnesení, spolu s formálním požadavkem vlády Spojených Států, aby vláda španělská vzdala se své autority a práva na ostrově Kubě a odstranila vojsko a námořnictvo z Kuby a kubánských vod. Činíce krok tento, Spojené Státy tímto prohlašují, že nemají v úmyslu a nechtí domáhati se jakékoliv svrchovanosti, práva neb kontroly nad zmíněným ostrovem, vyjma k upokojení téhož, a prohlašují svou odhodlanost, že když toho docíleno bude, ponechají vládu a kontrolu ostrova lidu téhož, za takové svobodné a neodvislé vlády jakou si tento zřídí. Jestli že do hodiny polední příští soboty, dne 23. dubna nebude sdělena této vládě vládu španělskou úplná a uspokojivá odpověď na tento požadavek a usnesení, kterýmž mír na Kubě bude zajištěn, prezident pak přikročí bez jakéhokoliv jiného oznámení k použití práva a moci, aby byly svrženy zmíněným společným usnesením, do té míry jak bude zapotřebí, aby platnost mu zjednal.“

Na to sdělení odpověděl vyslanec Woodford ve čtvrtek ráno následovně:

„Dnes, ve čtvrtek časně ráno, ihned jak jsem obdržel Vaši depeši a nežli jsem jí mohl sdělit vládě španělské, oznámil mi španělský ministr zahraničních záležitostí, že diplomatické poměry obou zemí jsou přerušeny a veškeré úřední styky mezi oběma zástupci přestávají. Následkem toho požádal jsem o průvodní listy a odevzdávám vyslanectví do ochrany vyslanec anglického a odjíždím do

Paříže dnes odpoledne. Konsulům jsem oznámil.“

Po obdržení této zprávy od našeho vyslance obývána ihned porada kabinetní, v kteréž usneseno, považovati tento krok Španělska za odmítnutí veškerého dalšího vyjednávání, následkem čehož sprostěny se považují též Spojené Státy povinností dalšího vyčkávání a kladou zodpovědnost za porušení přátelských styků před dvěma Španělska. Zároveň přikročeno ihned k poradě o tom, jaké mají býti nejprvnější kroky válečné, jež bezodkladně započnou. Jaké a kam mířeny budou, se ovšem zcela určitě neví, ač má se za to, že prvním krokem bude uzavření Havany a požadavek okamžitého vzdání se posádky na ostrově tom a jestliže mu bezodkladně vyhověno nebude, že započne bombardování. To jest ovšem pouze jen domněnka, neboť plány válečné se v minulých dnech zcela přirozeně opatrně tajily.

Ve Španělsku sešel se ve středu sněm, jehož zasednutí o pět dnů vzhledem k hrozivému postavení bylo urychleno. Královna regentka ve své zahajovací řeči věnuje ovšem veškeru pozornost jedinému předmětu, nastávající válce. Právě, že zápletky nynější vznikly následkem úsilí jisté části obyvatelstva Spojených Států, jež vidouc, že Španělsko dalo Kubě samosprávu, obávalo se, že tím zmařeny budou navždy veškeré plány, kteréž se kuji proti svrchovanosti Španělska na ostrově onom. Kdyby vláda Spojených Států měla dáti sluchu tomuto slepému proudu, těmto hrozbám a urážkám, kteréž až posud byly nevířeny, nejspíše považovány za skutečný náhled amerického národa, tu by to bylo nesnesitelnou provokací, kteráž by donutila Španělsko, k přerušení styků s vládou Spojených Států na obranu své národní cti.

Právě dále, že v této velké krizi papež přimlouval se za mír, čemuž se strany Španělska bylo sluchu popřáno a toto jednání papežovo, tak jako i jednání velmocí posiluje přesvědčení, že jednání Španělska zasluhuje souhlasu a schválení. Jest známo, praví dále královna, že chystá se vpád nepřátelský, kterýž nebude moci snad zadržeti ani posvátnost práv Španělska, ani mírné jeho jednání, aniž výslovná vůle kubánského lidu a že litice vášně a nenávisti rozpoutány budou proti španělské otčině. Proto dovolává se královna souhlasu sněmu a všeho lidu, k přinášení veškerých potřebných obětí a k ochraně trůnu syna jejího, kterýž nemůže jej

chrániti sám, nejsa, k tomu dost starým, aby hájil čest a nedlnost země.

Dle zprávy new-yorského Worldu zřídka kdy jevíli Španělové takovou jednomyslnost, klidnost a odvahou, jakož i odhodlanost k boji a ochotu položit život na ochranu osad španělských, jako jeví nyní. Uznávají sice nestejnost zápasu a přesilu Spojených Států, ale troufají si, že dovedou lépe a houževnatěji vzdorovati, nežli si občanstvo americké myslí. Duch tento převládá ve všech vrstvách obyvatelstva a zle dělo by se tomu, kdo by připustil, že by mělo Španělsko upustiti od jediné šlépěje půdy v západní Indii. Časopisectvo vesměs považuje válku za neodvratitelnou a vítá jí raději než průtahy.

Prezident španělského ministerstva Sagasta měl řeč pozoruhodnou minulý úterek ku členům senátu i sněmovny. Právě, že nemůže plýtvati slovy, když nadešla doba činů. Kabinet byl nucen urychlit svolání kortesů a žádá je, k rychlému vyřízení potřebných opatření přikročiti. S rozhorlením činil zmínku „o hanebném obviňování Španělska ohledně zničení Maine, pouze jen za tím účelem, aby byla nějaká příčina ke sporu a připravila Španělsko o právo k území.“ Španělsko, pravil, nevzdá se nikdy, nýbrž bude brániti s toutéž energií a houževnatostí, jakou předkové odráželi méně ohavné a méně nespravedlivé útoky ze strany cizinců.

Časopis Imparcial napsal minulý úterek: „Američané, kteří spěchají do války budou překvapeni, až shledají, že to není udalosti několika týdnů, nýbrž mnohých měsíců. Válka bude trvati, až kramáři budou bažiti více po míru, nežli nyní baží po válce.“

Dne 26. dubna.

V pondělí předložil prezident kongresu zprávu o výsledku svého jednání se Španělskem na základě usnesení kongresu ohledně Kuby, že totiž položil Španělsku požadavky v souhlasu s tím usnesením a když je sdělil vyslanci španělskému, tento ihned požádal o své průvodní listy, než pak náš vyslanec v Madridu mohl sdělit Španělsku požadavky naše, oznáměno mu vládou španělskou, že její vyslanec je odvolán a styky přerušeny. Sdělil další kroky učiněné, že totiž sevřena Havana našim loďstvem a povoláno do zbraně 125,000 dobrovolníků i odporučil, aby válka formálně prohlášena byla.

Po přečtení presidentova poselství předložil předseda komise pro záležitosti zahraniční ihned následující předlohu:

„Budiž usneseno senátem a sněmovnou poslaneckou Spojených Států:

„1. Aby válka byla prohlášena mezi Spojenými Státy americkými a královstvím Španělským a tímto se prohlašuje, že nastala a trvá od 21. dubna, r. 1898, ten den v to počítaje.

„2. Že presidentovi Spojených Států se tímto nazývá a též se opravňuje, aby použil veškeru vojenskou i námořní moc Spojených Států a povolal do skutečné služby Spojených Států milici různých států, do té míry, jak bude zapotřebí ku provedení tohoto zákona.“

Předloha tato byla v zápětí přijata jednohlasně, bez jakéhokoliv námitek a ihned předložena senátu.

V senátu předsevzata ihned k jednání a sen. Turpie navrhnul k ní opravu připojením nového článku, který zněl:

„My tímto uznáváme právo kubánské armády pod gen. Maximo Gomezem, aby vůči nim bylo jednáno co moci válčící, ana svoboda a nedvislost kubánského lidu byla již uznána zákonem kongresu.“

Tato oprava byla po 1/4 hodině debatě zamítnuta 38 proti 24 hlasům a předloha jak přijata v sněmovně byla pak schválena senátem též jednohlasně. President podepsal usnesení to bezodkladně, tak že stala se zákonem a válka tedy formálně opovězena.

V pondělí bylo též oznámeno úředně vyslancům zahraničním sevěření přístavu havanského.

Minulým pátkem započala válka do opravdy. O 5:45 ráno vyplulo loďstvo americké, shromážděné ve Key West, směrem ku Havaně, aby přístav ten uzavřelo. V též den vydal prezident prohlášení, oznamující uzavření severních přístavů na ostrově Kubě od Bahia Honda až do Cardenas a přístavu Cien Fuegos na jižním pobřeží Kuby. V tentýž den též padla první rána této války a sice z křižáku Nashville, kterýž ukořistil španělský parník Buena Ventura. Hned po prvním výstřelu se parník vzdal.

Přístav havanský sevřen jest skoro veškerým loďstvem, kteréž kotvilo v Key West a sice kotví as 5 mil od břehů. Jak se podobá, nebude na Havanu útočeno a úmysl jest, donutiti posádku ku vzdání se nedostatkem, neboť jest dosti dobře známo, že zásob na Havaně není a že tedy dlouho posádka držeti se nemůže.

V sobotu přijal kongres zákon, čelící k zreorganizování armády stálé a rozšíření téže na 61,000 mužů. Zároveň přijat byl všeobecný zákon vojenský, vztahující se na veškerou obranu země, jak armádu pravidelnou, tak zemskou obranu a dobrovolnictvo. Zákon tento byl potřebný k vůli tomu, aby v souhlas uvedena byla různá opatření dřívější a zejména aby upraven byl poměr milice vůči nastávající službě v armádě Spoj. Států.

V zápětí na to vydal prezident provolání, kterýmž povolává 125,000 dobrovolníků do zbraně na 2 roky, jestli by totiž dříve nebyli ze služeb propuštěni.

V sobotu byly u přístavu havanského ukořistěny dvě menší lodě španělské a jeden větší parník. Panovala též pověst, že naproti tomu Španěle zajali americkou loď Paris, kteráž vyplula v pátek z Anglicka, však pověst ta se nepotvrdila. Zajmutí všech oněch španělských lodí považováno prý jest ve Španělsku za nepatřičné a neoprávněné a bude prý proti tomu protestováno u velmocí a to z té příčiny, že nebylo posud vydáno žádné formální prohlášení války a proto zmíněné lodě nepodléhaly zajmutí.

V přístavu havanském zahájily stěhbu nejprve děla španělská a sice v pátek večer z pevnosti Moro. Asi 10 výstřelů, mifených proti velitelské válečné lodi New York, bylo vypuštěno, avšak bez veškeré škody.

Telegrafické spojení mezi Key West a Havanou bylo přerušeno a úřadovna telegrafická v Key West vzata byla ve správu vládní i zavědena censura nad vysíláními odtud zprávami. Ohledně pohybu lodí nebude dovoleno žádné zprávy odtud poslati a proto zprávy z Havany a po případě o mořské bitvě, jestli taková ve vodách kubánských svedena bude, musí posílání býti z jiných míst, kteréž nestojí pod censurou, ani španělskou, ani Spojených Států.

Válečné loďstvo naše, nalezající se na pobřeží čínském, vyplulo prý na ostrovy Filipinské, Španělsku náležející, aby se jich zmocnilo. To jest domněnka kteráž panuje, kdežto jisto jest, že loďstvo toto, pozůstávající ze 3 obrněných křižáků a dvou dělových lodic, zakotvených v Hong Kongu, obdrželo zapečetěné rozkazy a vyjelo na širé moře teprve v pondělí.

Vláda španělská uveřejnila v neděli výnos, kterýmž oznamuje, že diplomatické styky mezi ní a Sp. Státy jsou přerušeny a započala válka, ku kteréž nespravedlivy podnět daly Sp. Státy. Ve výnosu praví se dále: „My šetřili jsme co nejpešněji zásad mezinárodního zákona a projevíli nejbědlivější úctu k mravnosti a právu vládnímu. Panuje náhled, že je-li-likož jsme nepřistoupili ku prohlášení pařížskému, nejsme tím zbaveni povinnosti, abychom šetřili zásady v témž prohlášené. Zásada, kterouž Španělsko tehdy odepřelo připustiti, jest zrušení oprávnění lodí soukromých ku zajištění lodí nepřátelských. Vláda nyní považuje za nezbytné, aby vzala útočiště k zajištění lodí, kdykoliv to uzná za prospěšné a nejprve zorganizuje ihned loďstvo křižáků výpomocných lodím válečným, kteréž pozůstávají bude z nynějších lodí obchodních.“ Ve výnosu dále prohlašují se pravidla, jimiž se Španělsko hodlá řídit během války a sice: 1. Prohlašuje se, že následkem vypuknutí války mezi Španělskem a Spoj. Státy, pozbývají platnosti smlouvy míru mezi oběma zeměmi. 2. Po uveřejnění této vyhlášky bude dáno lodím Sp. Států zakotveným v přístavech španělských 30 dnů času k odplutí bez překážky. 3. Vzdor tomu, že Španělsko nepřistoupilo na prohlášení pařížské, vláda, majíc v účtě zásady mezinárodní, hodlá šetřiti a nařizuje tímto, aby šetřeny byly následující pravidla zákonů zamořských: A.) Neutrální vlajka chrání zboží nepřítel, vyjma válečný kontraband. B.) Neutrální zboží, vyjma kontraband válečný, nepodléhá zabavení pod vlajkou nepřátelskou. G.) Blokáda čili uzavření přístavu není závazným, jestliže nebude vydatným, totiž, musí udržováno býti dostatečnou silou, tak aby zabránilo nepříteli přístup. D.) Vláda španělská, vyhrazující si právo udělit oprávnění lodím ku zajištění lodí nepřátelských, vyhrazuje si přezatím právo ku zřízení výpomocných křižáků z lodí obchodních, kteréžto loďstvo by spolupůsobilo s loďstvem válečným podle potřeby a pod správou námořní. E.) Aby mohli zajišťati lodě nepřátelské a konfiskovati zboží nepřítel a kontraband válečný jakéhokoliv druhu, budou výpomocné lodě křižácké používatí práva zadržetí a prohlídky na vysokém moři a ve vodách nepřátelských v souhlasu s mezinárodním zákonem a pravidly, jež budou uveřejněny. F.) Za kontraband válečný budou považovány zbraně, stěhivo, výprava, stroje a vůbec vše co k válce jest zapotřebí. G.) Za mořské loupežníky neboli piráty považováni budou kapitáni, důstojníci a dvě třetiny námořnictva lodí, kteréž nejsou americké, dopouštěti se budou skutků válečných proti Španělsku i když opatřeny budou od Spojených Států oprávněním k zajištění lodí.

Dle posledních zpráv ze Španělska podepsalo asi 20,000 Španělů adresu Sen. Castelarovi, pod záminkou gratulace k jeho pozdravení se z nedávné nemoce, avšak ve skutečnosti nabízejíce mu podporu pro případ prohlášení republiky ve Španělsku.

Zapečetí války se strany Spojených Států posuzuje se nepřítel většinou Evropy. Časopisy německé skoro šmahem odsuzují Spojené Státy, což ovšem vzhledem ku fevnosti vzniklé následkem našich celních zákonů není ku podivu. Od Rakouska nemůžeme též očekávati přátelské smýšlení, když víme, že regentka španělská jest z panujícího rodu rakouského. Itálie také jest arci nakloněna Španělsku a ani ve Francii nesmyšlil se přátelsky vůči nám. Nedělním časopisům londýnským telegrafovalo se z Paříže jak ná-